

Za gospodarje

Maribor, dne 13. septembra 1933.

Trošarina na vino.

Vinarskemu društvu za Dravsko banovino v Mariboru je bilo sporočeno, da se v finančnem ministrstvu pripravlja predlog za izpremembo in dopolnitev zakona o trošarini, glasom katerega bi se vino obtežilo na račun državne in banovinske trošarine s 100 Din po hl, a vinski mošt pa z 80 Din po hl in da se bo istočasno popisalo vse vino, ki se nahaja pri producentih, od katerega bi morali ti plačati trošarino.

Če bi postal ta predlog zakon, bi se našega vinogradnika popolnoma upropastilo. Komaj si je nekaj opomogel pod sedaj veljavnim zakonom o trošarini, če drugo ne, se je vsaj rešil starih zalog vina, čeprav po zelo nizkih cenah. Vsekakor smemo trditi, da je sedanji zakon o trošarini za vinogradnika koristen, nikakor pa ni res, da bi isti bil za vinogradnika in za državo škodljiv, kar trdijo gotovi krogi.

Po novem zakonskem predlogu bi bil vinski producent odgovoren za trošarino za skupno količino pridelanega vina, odbivši 10% na račun vrenja in 6% na račun izhlapevanja in če vinogradnik ne bi mogel opravičiti redne prodaje vina in da je trošarina plačana, bi se ga naj kaznovalo po členu 34 zakona o taksah.

Naš vinogradnik nima denarja, da bi mogel on trošarino plačevati, posebno pa za vino, o katerem ne ve, če bo ga sploh kedaj mogel prodati. On nima danes niti toliko denarja, da bi mogel plačati zemljarino in redne obdelovalne stroške, zato je že nad polovica vinogradov pomanjkljivo obdelana. Od kod torej naj vzame vinogradnik denar, da bi plačeval trošarino? Vinogradnik bi skušal v skrajni sili odprodati vino brez plačanja trošarine, s tem bi grešil zoper trošarinski zakon. Sigurno je, da bi bila edina posledica takega zakona večne preiskave, obsodbe in globe. In

če bi obveljalo načelo, da mora producent vina plačevati trošarino, bi ne bila to več trošarina, nego povsem neprimerno odmerjena in previsoka zemljarina, katero itak plačuje. Torej tudi to dejstvo govori zoper izdelan in nameravan zakonski predlog o trošarini na vino.

Pa ako bi po nesreči zadevni zakonski predlog, da bi namreč vinogradnik moral plačevati trošarino na vino, postal zakon, česar ne moremo verjeti, bi bili v svrhu plačila trošarine na vino rubeži, eksekucije in kršenje vseh mogočih zakonov na dnevnem redu, kar bi imelo za posledico povečanje upravnega in kontrolnega aparata, ki bi za svoje vzdrževanje, o čemur ne more biti dvoma, zahteval mnogo več denarnih žrtev, kakor bi znašal z nameravanim zakonom morebiti dosežen večji finančni uspeh. Torej končni učinek zakona bi bil brezuspešen, vinogradnik pa bi zapadel v še večjo gospodarsko krizo, odnosno bi se ga s tem popolnoma uničilo. To pa ne more biti v korist države, ne našega narodnega gospodarstva in tudi ne našega naroda. Sedanji trošarinski zakon je dober, ohranimo ga i še nadalje, pač pa se naj posveti večja pozornost pobijanju zlorab, katerih tudi mi ne odobravamo.

Glavni odbor Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru se je na svoji seji dne 1. septembra 1933 obširno bavil z zadevo trošarine na vino in je povdval vse potrebne korake na mero-dajnih mestih, da pripomore upravičnim težnjam vinogradnikov, do zmage.

*

Na kaj pazimo pri jesenski setvi.

Pri jesenski setvi moramo skrbeti, da pride seme pravočasno v zemljo. Usev, posejan v jeseni, se mora pred zimo obrasti in dobro ukoreniniti. Prezgodnja setev je slaba, zaradi tega, ker se pred zimo usev prebogatno in košato obra-

še, pa dostikrat pod snegom gnije. Pa tudi pozna setev ni dobra, ker se usev pred snegom in mrazom ne more blagovremeno ukoreniniti v zemlji in dovoljno učvrstiti. V krajih, kjer so jeseni suhe, tam se mora pristopiti prej k setvi. V hribovitih krajih in težkih zemljah moramo setev prej obaviti kakor v nasprotnih razmerah; če je zemlja lahka in na ravninah. V jeseni sejemo torej samo ona ozimna žita, katerim mraz in zimska hladnoča ne škodujeta.

Kaj vse sejemo v jeseni? Zimsko pšenico, zimski ječmen, zimski lan, zimsko ogrščico in repico, zimsko rž in zimsko grašico. Priporočljivo je tudi v jeseni sejati posebno tam, kjer so spomladi suhe, korenje in domačo deteljo. Ti dve rastlini potrebujeta namreč za časa klitve in v prvem stanju razvitka mnogo vlažnosti, a ravno te jima primanjkuje spomladi. Zato je pametneje in koristneje, da jih sejemo v jeseni, pa tudi zima jima ne škoduje.

Dalje prištevamo k ozimnim rastlinam rdečo ali laško deteljo, ki se pa mora sejati med strniščno ajdo. Laška detelja je malo bolj občutljiva kakor pa domača detelja in vendar tudi ta prezimi.

Seme za setev mora biti popolnoma zrelo, debelo in težko in lepo napeto. Samo v zdravem semenu je kal dovolj močna za klitje, pa tudi v takem semenu se nahaja tudi največ hrane. Posebno pažno obračamo na to, da je seme dovolj očiščeno od plevelnih zrn, prahu, resin, peska itd. Pomniti moramo besede: Kdor seje plevel, tudi žanje plevel.

Da bo seme dobro kalilo, jamljemo seme od zadnjega pridelka. Staro seme izgubi kaljivost, posebno če ni bilo dobro shranjeno. Seme, katerega hočemo nameniti za setev, shranjujemo na suhem in zračnem prostoru. Kaljivost žita znaša dve leti pri pšenici, rži, ječmenu, prosu itd. Seme detelje moremo uporabljati za setev kvečjemu eno leto staro.

★

Razkrižje—Safarsko pri Ljutomeru.

Tare nas težka gospodarska kriza. Naš kmet ne more vnovčiti svojih pridelkov, ne more prodati svojega rujnega vinca.

Naše kraje je narava obdarila z nebesko lepoto, s čemur pa nam ni pomagalo nič, ker smo tujcem nepoznani, oziroma premalo poznani.

V celi naši državi se zelo razvija tujski promet, da se odpre tujcem pogled v lepo našo domovino. Uspeh te tujske propagande je že zelo velik, saj je celo naša Dalmacija polna tujcev, kakor tudi vsa druga letovišča v naši državi. In tudi v okolici Gornje Radgone je že veliko inozemcev, kateri prihajajo semkaj na počitnice. Ti tujci prinašajo v našo državo veliko denarja.

Le v našo lepo Razkrižje—Štrigova — združeno s Prlekijo — ni nikogar, ki bi pustil kakšen dinarček ter nam vsaj malo opomogel iz bede. Mi smo zmiraj sami, kakor da bi se nas vse balo, akoravno smo pravzaprav mi dobri ljudje.

Tujcem nepoznani pa smo le vsled tega, ker ne znamo odpreti niti naši ožji domovini pogleda v te naše krasne gore, v našo krasno naravo, v naša lepa polja.

Da javnost naše lepote, bogastvo in nas vsaj malo pozna, se bo vršil dne 8. oktobra t. l., v slučaju slabega vremena, dne 15. oktobra, iz Ljubljane in drugih večjih mest propagandni izlet v naše kraje. Kakor smo obveščeni iz Ljutomeru, se bo tega izleta udeležilo kakih 1000 izletnikov, ki bodo večinoma fotoamaterji, kateri bodo naše lepe kraje slikali ter homo te slike pošiljali širom naše domovine ter tudi onostran naših meja.

Izletniki se bodo vozili s posebnim brzovlakom ter jih bo ostalo nekaj v Ptuj, nekaj v Ormožu in ostalih — kakih 500 po številu — bo pa prišlo v naš Ljutomer. Ti bodo v Ljutomeru razdeljeni v 12 skupin, ki bodo potovale po sledečih krajih:

1. skupina: Ljutomer — Rajžihar — Pihlar. dolina — Kot. breg — Jeruzalem — Ivanjkovci.
2. skupina: gostilna Triglav — Kamenščak — Miklošičev dom.
3. skupina: Podgradje — grad — Strmec — Hermanci.
4. skupina: pokopališče — Bukovje — Admont — Plešivica.
5. skupina: Kačje grabe — Zerovinščak — Cerovec — Ivanjkovci.

- 5. skupina: Čezanjevci = Stara cesta = Zerovinci = Hujbar.
- 7. skupina: Kamenščak = Vidanovci = Staracesta = Zerovinščak = Ivanjkovci.
- 8. skupina: Babji Lažič = Cven = Motič = Mura = Ljutomer.
- 9. skupina: Babinci = Krištanovci = Grlava = Banovci = Veržej = Dokležovje.
- 10. skupina: Slamnjak = Kaharija = Mrzlo polje = Jeruzalem = Ivanjkovci.
Končno se pripeljeta dve skupini čez naše kraje in sicer:
- 11. skupina: Kamen = Raskrižje = Veščiški breg = Globoka = Stročjaves = Ljutomer.
- 12. skupina: Raskrižje = Sv. Martin = Toplice = Štrigova = Ljutomer (z vozom).
- 13. skupina: dospe iz Ptujja ter se bo vozila z avtom skozi Sv. Lovrenc = Breg = Sv. Duh = Mala Nedelja = Branoslavci = Kamenščak = Ljutomer.

Prebivalstvo omenjenih občin že zdaj opozarjamo na ta veliki izlet v naše okraje s prošnjo, da jim bodo šli v vsakem ozirju na roke, da so s tujci prijazni ter da jih povsod lepo sprejmejo. Izletniki se morajo počutiti med nami kakor doma ter je naša dolžnost, da skrbimo že sedaj za to v polni meri, kar bo rodilo bogate sadove. Če bodo ti obiskajoči nas tujci odnesli od nas dobre vtise, se bo razširilo po celi naši domovini o nas najboljše mnenje ter se bo na ta način začel razvijati tudi pri nas tujski promet, ki bo prinašal nam vsem lepe dohodke, kakor v drugih krajih. Tudi glas o našem dobrem vinu, o lepem žitu in pšenici se bo širil ter smo prepričani, da bo v slučaju dobro uspelega izleta Ljubljancanov in drugih zanimanje za naše vino in poljske pridelke večje kakor do sedaj.

Ljudski pravnik.

Oskrbni stroški v državni in banovinski bolnišnici. T. M. P. Vaš sin, ki je star 3 leta, je boloval na škrlatici in se je zdravil v državni bolnišnici. Vpraša-

te, če morate res plačati stroške oskrbe, če ne plačujete niti 200 Din dače. Tudi za zdravljenje nalezljivih bolezni je treba plačati oskrbne stroške v drž. bolnišnici in sicer samo polovico rednih pristojbin, ako ne obstoje pogoji, po katerih ni treba sploh plačati nobenih pristojbin. Ta pa je v onem slučaju, ako je oskrbovanec davčni zavezanec, ki letno ne plačuje nad 200 Din neposrednega davka. Za ostale bolnike znaša pristojbina v 3. razredu 20 Din. Ako pa se je Vaš otrok zdravil pred 6. 2. 1933 in po 22. 8. 1932, pa ste oproščeni plačila bolniških stroškov le v slučaju, ako ne plačate letno neposrednega davka nad 60 Din. Ako plačujete neposrednih davkov od 60 do 200 Din letno, potem je pristojbina 20 Din na dan. Za otroke do 10 let se plača polovico, torej bi bili Vi dolžni potem plačati dnevno znesek 10 Din. Ker ne vemo za natančnejše podatke, Vam tudi ne moremo točno odgovoriti.

Izvrševanje gostilniške obrti. G. F. Sv. A. R. Vaš sorodnik je zidal v bližini tovarne hišo, ki je pripravna za gostilno. Želite zvedeti, ali bo dobil za izvrševanje gostilniškega obrta potrebno dovoljenje in na kakšen način. — Za pridobitev gostilniškega obrta veljajo določila novega obrtnega zakona. Zakon loči 9 vrst gostilniških podjetij, kakor n. pr. hotele, restavracije itd. Med njimi so naštetje tudi gostilnice, pod čemur razume zakon obrat manjšega obsega, v katerem se prodajajo gorke in mrzla jedila, alkoholne in brezalkoholne pijače (kava, mleko, čaj in podobno) ter se smejo dajati tudi opremljene sobe. Poleg tega sme gostilničar imeti potrebne prostore, kjer spravlja prevožila (vozeve, kolesa itd.) svojih gostov. V gostilni se sme: a) igrati dovoljene igre (karte, domino, šah, biljard itd.); b) imeti godbo. Dovolitev za čas (ure), kdaj se sme igrati, izdajajo krajevna policijska oblastva. Novi obrtni zakon loči med obrti, ki se izvršujejo na podlagi pooblastila in med onimi, ki se izvršujejo na podlagi dovolitve (koncesije). Za izvrševanje gostilniškega obrta je potrebna dovolitev. Vsak, kdor hoče izvrševati gostilniško obrt, mora imeti: 1. dovoljenje (dovolilo) od srezkega načelstva kot obrtne oblasti; 2. pravico za točenje alkoholnih pijač. Dovolitev za go-

stilniško obrt se sme izdati samo za stavbe in prostore, ki so prirejani za dostojno sprejemanje gostov in morajo biti v zdravstvenem oziru brezhibno urejeni. Predno se izda dovolitev, se prostori komisijsko pregledajo. Gostilne se ne sme dovoliti v taki bližini cerkev, javnih šol, bolnišnic, pokopališč itd., da bi motile službo božjo, in podobno. Predno izda sresko načelstvo dovolitev za gostilno, mora zahtevati od občine in od gostilničarske organizacije, da se izjavita, če je potreba za izdajo dovolitve za novo gostilno. Če je sresko načelstvo izdalo dovolitev za izvrševanje gostilniške obrti proti pravočasnemu izjavljenemu mnenju občine ali gostilničarske organizacije, imata občina ter gostilničarska organizacija pravico pritožbe na bansko upravo. Gostilno je v isti občini mogoče premestiti v drug prostor in ni treba zaprositi za novo dovolitev; pač pa mora sresko načelstvo premestitev dovoliti. Za izvrševanje gostilnice predpiše minister za trgovino in industrijo po zaslišanju zbornic z uredbo poseben dokaz o izobrazbi. Pravico za točenje alkoholnih pijač podeli dravska finančna direkcija v Ljubljani. Tej prošnji je priložiti: a) dovolilo v prepisu; b) potrdilo o plačanem davku. To prošnjo je kolekovati s kolekom 5 Din. Kakor vidite iz opisanega, je podana možnost, da dobi Vaš sorodnik pravico za izvrševanje gostilnice. Če bo pa isto tudi v resnici dobil, pa Vam ne moremo povedati.

Prodaja brez obrtnega lista. Ž. F. = Vprašate, če lahko prodajate brez obrtnega lista razne kovinaste predmete kakor šmirgel-kamen, cink za lonce popravljat, milo za blago čistiti in razne druge drobnarije. — Vsak, kdor se obratoma, to je z namenom trajnega in rednega zaslužka bavi s prodajo kakršnihkoli predmetov, mora imeti zato potrebno dovoljenje od obrtne oblasti. Akone mislite izvrševati prodaje na stalnem mestu, marveč tako, da hodite iz kraja do kraja in od hiše do hiše, potem Vam lahko sresko načelstvo, na katerem področju stalno bivate, na Vašo prošnjo to dovoli za dobo enega leta, ako ste stari 25 let in ste naš državljani, ki ste vredni zaupanja in ste zanesljivi.

Bolniške pristojbine. Š. F. M. Vaš oče

prevžitkar je šel v bolnišnico na ubožni list. Po pogodbi ste mu dolžni dati hrano in stanovanje, ne pa celotne preskrbe. Vprašate, če morate res Vi plačati nastale bolniške stroške. — Bolniške pristojbine plačujejo: bolniki sami, ali drugi, ki so po zakonu zavezani k vzdrževanju, razen če pristojna občina potrdi, sresko načelstvo pa overovi, da ne morejo bolniških stroškov plačati. V tem slučaju jih plača smostojna zdravstvena občina. Ker ste po zakonu dolžni skrbeti za svojega očeta, boste po našem mnenju morali tudi plačati preskrbne stroške v bolnici, razen če si preskrbite od domače občine potrdilo, da ne morete plačati stroškov te oskrbe.

Cene in sejmska poročila.

Mariborski trg. Na mariborski trg v soboto dne 9. septembra 1933 so pripeljali špeharji 19 komadov svinj. Svinjsko meso je bilo po 12 do 13 Din, špeh 13—14. Kmetje so pripeljali 6 voz sena po 25—30, 16 voz otave po 25—30, 2 voza slame po 20, 15 voz krompirja 0.50—0.75, 20 čebule 2—2.50, česen 6—8, 8 voz zelja 0.50—2. Jabolka 3—4, hruške 4—6, slive 2—3, črnice 1.50, breskve 10—12, mladine 2.50—4, grozdje 10—12, brusnice 3.50—4, luščeni orehi 28—36. Na trgu je bilo 14 vreč pšenice po 1.50, 4 rži 1—1.25, 14 ječmena 1—1.25, 16 koruze 1.25, 19 ovs 1—1.25, 9 prosa 1.75, 6 ajde 1.25—1.50, 16 fižola 1.75—2, 170 kokoši po 20—25, 1012 piščancev 20—35, 15 gosi 30—40, 13 puranov 35—50, 53 rac 15—29, 60 kuncev 5—30. Mleko 2—2.50, surovo maslo 20—24, smetana 10—12, jajca 0.75—1 Din.

Mariborski svinjski sejem 7. 9. 1933. Na ta svinjski sejem je bilo pripeljanih 132 svinj, cene so bile sledeče: Mladf prašiči 5—6 tednov stari komad 120 do 150 Din, 7—9 tednov stari 200 do 230 D, 3—4 mesece stari 250 do 320 Din, 5—7 mesecev stari 380 do 450 Din, 8—10 mesecev stari 550 do 600 Din, 1 leto stari 650 do 750 Din, 1 kg žive teže 7, do 8 Din, 1 kg mrtve teže 10.50 do 11 Din. Prodanih je bilo 79 komadov.

Masne cene v Mariboru. Volovsko meso I. vrste 1 kg od 10 do 12 Din, volovsko meso II. vrste od 8 do 10 Din, meso od bikov, krav in telic od 5 do 7 Din, telečje meso I. vrste 10 do 14 Din, II. vrste 6 do 8 Din, svinjsko meso sveže 10 do 16 Din.